

A close-up portrait of Ineke de Roo, a woman with short, curly brown hair and green eyes, smiling slightly. She is wearing a red top and a gold earring.

“Wij gunnen elke mbo’er leesplezier!” – maar dat ontstaat niet vanzelf

Het mbo-veld kwam 6 februari bijeen tijdens Heel mbo leest verder! Deze studiedag toont dat leesbevordering in het mbo geen randverschijnsel meer is én onderstreept een belangrijke realiteit: leesplezier ontstaat niet vanzelf. Wie wil dat studenten vaker en met meer vertrouwen lezen, heeft meer nodig dan een losse actie of een bevlogen docent. Het vraagt om bewuste keuzes, vaste aandacht in het onderwijsteam, visie én om borging.

Tekst: Wiesette Haverkamp

Ineke de Roo is specialist mbo bij Stichting Lezen en voormalig docent Nederlands. “Leesplezier is geen luxe”, zegt ze. “Het is een basisvoorwaarde om je te ontwikkelen. Het is belangrijk voor burgerschap en draagt bij aan kansengelijkheid in het mbo.”

Wij gunnen elke mbo’er leesplezier: de missie van Stichting Lezen is helder en uitgewerkt in vijf pijlers. Ze geven richting aan mbo-scholen die lezen niet vrijblijvend willen maken, maar willen verankeren in beleid, cultuur en onderwijspraktijk. Stichting Lezen ondersteunt mbo-scholen bij die aanpak.

1. Positieve benadering en herstel van vertrouwen

Veel mbo-studenten hebben negatieve leeservaringen opgedaan. Ze associëren lezen met falen, met ‘onder gemiddeld’ zijn, of met schoolse verplichtingen. Dat maakt lezen kwetsbaar. “Erken dat lezen voor veel studenten niet vanzelf gaat”, zegt Ineke. Veiligheid betekent: geen schaamte, geen dwang, maar ruimte. Een student die een boek niet afmaakt, faalt niet. “Er is geen wet die zegt dat je een boek uit moet lezen”, aldus Ineke. Leesplezier begint bij het juiste boek op het juiste moment. Soms begint dat met

kleine stappen. Ineke vertelt hoe ze als mbo-docent elke week een gedicht voorlas in de klas. Toen ze het een keer vergat, merkte een student op: 'Mevrouw, het gedicht staat niet klaar'. Dus zelfs bij studenten die niet als 'lezers' bekendstaan, kan nieuwsgierigheid naar lezen groeien.

2. Leiderschap en borging in beleid

Op veel mbo-opleidingen zijn enthousiaste docenten actief bezig met lezen, maar ontbreekt structurele verankering. Initiatieven blijven daardoor kwetsbaar. "Dan wordt het een hobbyproject of een one day wonder", zegt Ineke. Leesbeleid werkt wanneer het gedragen wordt door schoolleiding en bestuur en zo een plek krijgt in het onderwijsbeleid en het curriculum. Dat betekent: vaste leestijd, middelen voor een actuele collectie, samenwerking met de bibliotheek en duidelijke afspraken binnen teams. Het is bovendien een strategische keuze. "Scholen concurreren om studenten", zegt Ineke. "Aandacht voor lezen laat zien dat je studenten niet alleen opleidt voor een diploma, maar ook voor hun plek in de samenleving."

3. Vakoverstijgend werken

Lezen is niet alleen een taak van de docent Nederlands. In elk vak speelt taal een rol en is leesbegrip nodig. Ineke ziet kansen in de koppeling met burgerschap, dat in het mbo steeds belangrijker wordt. "Je kunt thema's als democratie of identiteit uit een methode behandelen, maar een boek biedt verdieping", zegt ze. "Het houdt een spiegel voor en opent een venster op de wereld."

Vakoverstijgend werken vraagt om afstemming. Bepaal in teamverband welke thema's centraal staan en welke teksten daarbij passen. Ook beroepscontexten bieden aanknopingspunten: een verhaal over topsport bij motorvoertuigentechniek, of over klantcontact bij hospitality. Verhalen maken abstracte thema's concreet en bespreekbaar.

4. Betekenisvolle inhoud

Stichting Lezen pleit voor rijke, betekenisvolle teksten: verhalen die raken aan identiteit, samenleving en beroep. Niet elk boek hoeft literair te zijn, maar losse, instrumentele teksten schieten tekort. "Betekenis ontstaat ook door het gesprek", zegt Ineke. "Een strip kan een goede start zijn, zeker voor studenten met weinig leeservaring. Maar een graphic novel of kort verhaal biedt vaak meer taal, meer gelaagdheid en

meer mogelijkheden tot reflectie." En wie meer leest, leert ook beter praten over wat die leest.. Studenten gaan voorbij 'leuk' en 'stom' en leren hun mening onderbouwen. Dat is waardevol voor taalontwikkeling én voor burgerschap en kritisch denken.

5. Een rijke leesomgeving

Steeds meer mbo-opleidingen investeren in een schoolbibliotheek of een boekenplein. Dat kan door een samenwerking aan te gaan met de Bibliotheek in het kader van het programma de Bibliotheek op school. Zichtbaarheid helpt: boeken nodigen uit. Ook presentatie doet ertoe, bijvoorbeeld door kافتen naar voren te zetten in plaats van alleen de ruggen. Daarnaast is leestijd cruciaal. Idealiter is die structureel en begeleid. "Niet alleen een half uur in stilte", vindt Ineke. "Maar met een docent die meeleeft, kort napraat en zelf laat zien dat lezen ertoe doet." Op sommige scholen gebeurt dat schoolbreed, met lezen op het rooster voor iedereen. Zo wordt lezen iets normaals binnen de school.

Waar begin je?

Neem tijd voor het bouwen van een leescultuur. "Wat jarenlang is afgebroken, herstel je niet in twee jaar", zegt Ineke. Reken op meerdere jaren om beleid, uitvoering en cultuur goed te laten landen. Haar advies om te beginnen: maak een plan, bij voorkeur samen met de bibliotheek, en voer het gesprek met teamleider en directie. Leg uit waarom lezen essentieel is: voor studiesucces, voor burgerschap, voor kansengelijkheid en voor doorstroom naar het hbo, waar de hoeveelheid leesstof fors toeneemt. En vergeet niet: iedereen houdt van verhalen. "Voor iedereen is er een boek dat past", zegt Ineke.

Meer weten?

Stichting Lezen ondersteunt mbo-scholen als kennis- en expertisecentrum en denkt mee over leesbeleid, samenwerking met bibliotheken en praktische aanpakken. Neem contact op via info@stichtinglezen.nl of via ideroo@lezen.nl.

Young Adult: een ingang naar leesplezier

TIP! Young Adult-boeken sluiten aan bij de leefwereld van jongeren en vergroten hun leesmotivatie. In Kwestie van Lezen 22 vind je achtergronden, boekentips en praktische ideeën voor het mbo. Op lezen.nl vind je ook de brochure Meer lezen, beter in taal – mbo met praktische handvatten voor het mbo.

